

Helene Personne
Avfall
08-508 465 72
helene.personne@stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2012-11-22

Anna Drakenberg
Avfall
08-508 465 08
anna.drakenberg@stockholm.se

Analys av brukarundersökning och plockanalys. Rapport

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden lägger rapporten till handlingarna.

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Marita Söderqvist
Avdelningschef

Nils Lundkvist
Enhetschef

Sammanfattning

Under september-oktober 2011 genomförde trafikkontoret en brukarundersökning hos fyra kundgrupper angående deras syn på avfallshanteringen i Stockholms stad och under november samma år genomfördes en plockanalys av hushållsavfallet. Under 2012 har resultaten analyserats och använts som underlag för utveckling och planering av avfallsfrågorna samt vävts in i det löpande arbetet. En analys med åtgärder gällande matavfall, farligt avfall/elavfall, textil samt förpackningar och tidningar presenteras i den här rapporten. Förbättringspotential finns bland

annat när det gäller insamlingssystem, service och informationsinsatser. Den i somras införda vikttaxan för villahushåll är ett viktigt verktyg för att minska andelen matavfall, förpackningar och tidningar i soppåsen. Olika pågående och planerade projekt, utredningar och insatser medför bättre utsortering av de redovisade avfallsslagen.

Bakgrund

Under september-oktober 2011 genomförde trafikkontoret en brukarundersökning hos fyra kundgrupper angående deras vanor, kunskaper och attityder till avfallshanteringen i Stockholm och under början av november 2011 genomfördes en plockanalys av hushållsavfallet. Resultatet av brukarundersökningen presenterades i ett nämndärende 15 december 2011 och resultatet av plockanalysen i ett nämndärende 2 februari 2012. Resultaten har analyserats och använts som underlag för utveckling och planering av avfallsfrågorna samt vävts in i det löpande arbetet. Inte minst i arbetet med avfallsplanen utgör de ett viktigt bakgrundsmaterial.

Fyra avfallsslag har valts ut; matavfall, farligt avfall/elavfall, textil samt förpackningar och tidningar för en närmare presentation av det arbete som sker i relation till resultaten av undersökningarna. Rapporten belyser endast resultat från småhus och flerbostadshus i och med att enbart dessa grupper finns representerade i både plockanalys och brukarundersökning.

Ärendets beredning

Ärendet är berett internt inom trafikkontorets avfallsavdelning.

Resultat och åtgärder

Förpackningar och tidningar

Småhusägarna anger att de fått information/kunskap om sortering och återvinning till största del genom trafikkontoret (40 procent) eller massmedia (40 procent). Endast 7 procent anger att de fått informationen genom stadens hemsida. Boende i flerbostadshus uppger att de fått informationen till största del genom fastighetsägaren (49 procent) eller massmedia (41 procent). Andelen som fått informationen genom stadens hemsida uppgår till 5 procent. Det kan i vissa fall eventuellt vara så att när man anger att man fått informationen genom trafikkontoret är det hemsidan man avser.

Andelen av svarande både i småhus och i flerbostadshus som anger att de har ganska bra eller mycket bra kunskap om hur de ska hantera och sortera sitt avfall uppgår till 83 procent.

Av de boende i småhus anger 33 procent att de skulle vända sig till trafikkontoret med frågor som rör förpackningar och tidningar och 28 procent skulle vända sig till Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI). När det gäller flerbostadshusen anger 45 procent att de skulle vända sig till fastighetsägaren om de har frågor förpackningar men i ytterst liten grad till trafikkontoret eller till FTI.

Runt 80 procent av småhusägarna är nöjda eller mycket nöjda med möjligheterna att lämna förpackningar och tidningar. Siffran är hos de flerbostadshusboende något lägre när det gäller förpackningar men något högre när det gäller tidningar.

Omkring hälften av de svarande i flerbostadshus anger att de har möjlighet att lämna förpackningar och tidningar fastighetsnära. Samma antal svarande anger också att de inte skulle vilja ha ökade möjligheter att lämna mer fastighetsnära. Cirka 10-15 procent av de som inte erbjuds att lämna förpackningar och tidningar fastighetsnära önskar att de hade den möjligheten.

Ungefär 80 procent av både småhusägarna och flerbostadshusboende anger sammantaget att det skulle lämnas mer avfall till återvinning om det var lättare att göra det. Drygt 70 procent av båda kategorier svarande anger att mer skulle lämnas till återvinning om det vore närmare. Av boende i flerbostads instämmer 59 procent helt eller delvis i att det generellt tar för lång tid att lämna avfall till återvinning. För småhusen gäller dock att 48 procent i undersökningen inte tycker att det tar för lång tid att lämna avfall till återvinning. De här svaren tyder på att man allmänt önskar en högre servicegrad när det gäller återvinningssystemen. Också i de fria kommentarer man lämnat i brukarundersökningen framgår att man inte alltid är helt nöjd med de insamlingsmodeller som finns för förpackningar och tidningar. Där framgår också att man efterfrågar mer information om sortering etc. och det är speciellt boende i flerbostadshus som har de önskemålen.

Resultatet av plockanalysen visar att soppåsen totalt sett består av omkring 30 procent förpackningar och tidningar (gäller både småhus och flerbostadshus).

Det man ser är att både småhusboende och flerbostadsboende är ganska nöjda med möjligheterna att lämna ifrån sig förpacknings- och tidningsavfall, har tämligen stora kunskaper och gör i ganska stor utsträckning rätt men ändå består soppåsen till ungefär en tredjedel av förpackningar och tidningar. Det visar att det enligt resultaten av undersökningarna finns ett visst glapp mellan kunskap och handling till verklig utsortering.

Åtgärder

- Den för villahushållen införda vikttaxan ska styra mot ökad utsortering av förpackningar och tidningar men det är för tidigt att utvärdera effekten än.
- Det är också viktigt att fortsätta, bl.a. genom informationsinsatser, arbeta målmedvetet för att öka utsorteringen.
- Trafikkontoret bidrar genom olika teknikutvecklingsprojekt och utredningar till en förbättrad en ökad servicegrad gentemot kunderna.
- Den statliga avfallsutredning som nu är ute på remiss innehåller ett förslag som innebär att kommunerna ska ta över själva insamlingssystemet av förpackningar och tidningar från producenterna. Om så sker finns en betydligt större möjlighet att påverka både utsortering och insamling av dessa materialslag.

Textil

På trafikkontorets avfallsavdelning pågår ett projekt som syftar till att öka medvetenheten om möjligheten att sortera ut och materialåtervinna textil som en separat fraktion samt visa hur en sådan materialåtervinning skulle kunna se ut. Syftet är samtidigt att aktivt arbeta för ökad kunskap om miljönyttan i att utnyttja det textila materialet till fullo. I enlighet med avfallstrappan först och främst genom återanvändning och då detta inte är möjligt återvinna de textila fibrerna. Det innebär att det är viktigt att lyfta fram de resultat angående textil som finns med i brukarundersökningen och plockanalysen även om uppgifterna i första hand visar hur mycket textil som läggs i soppåsen och hur stor del som lämnas till återbruk. Något som inte heller framkommer i undersökningen är skicket på textilen som kastas och om den lämpar sig för återanvändning eller återvinning.

Av de tillfrågade i flerbostadshus anger 9 procent att de lägger använd textil i soppåsen och 63 procent lämnar textil till återbruk. För småhusen gäller att 9 procent av de tillfrågade anger att de lägger använd textil i soppåsen och 59 procent lämnar textil till återbruk.

Andelen boende i småhus som anger att de lämnar textil på återvinningscentral uppgår till 24 procent av och motsvarande andel gällande boende i flerbostadshus

är 3 procent. Men det är oklart om det är i återbruksbehållare eller i container för grovavfall textilen läggs i.

I gruppen boende i flerbostadshus uppger 56 procent att de är nöjda eller mycket nöjda med möjligheterna att lämna textil. För småhusen är motsvarande siffra 62 procent.

Andelen boende i flerbostadshus som anger att de har möjligheten att lämna textil i fastigheten uppgår till 30 procent och 10 procent skulle vilja ha den möjligheten. Det är dock oklart om den textil som lämnas in fastighetsnära går till återanvändning eller samlas in som grovavfall.

Enligt plockanalysen 2011 innehåll soppsåsen från flerbostadshus omkring 2.3 procent textil. Andelen från småhus uppgick till 1.8 procent.

Sammantaget visar siffrorna från plockanalysen att varje hushåll slänger ca 7 kg textil om året i soppsåsen. Räknar man med de mängder textil som kastas som grovavfall stiger siffran ytterligare.

De mängder oanvändbar textil som slängs i soppsåsen eller som grovavfall skulle kunna samlas in och gå till materialåtervinning när ett sådant system finns tillgängligt. Syftet med det pågående textilprojektet är att påskynda utvecklingen i den riktningen. Insamling av textil till materialåtervinning skulle framöver också ge kunderna ytterligare en möjlighet att sortera ut mer avfall och få lägre avfallskostnader i enlighet med den nyligen införda vikttaxan.

Matavfall

Enligt plockanalysen 2011 finns det omkring 38 procent matavfall i soppsåsen. Det motsvarar i genomsnitt ungefär 2,9 kg matavfall per hushåll och vecka. Boende i villahushåll har nästan dubbelt så mycket matavfall som boende i flerbostadshus. Av småhusägarna kände 44 procent till att kommunen kan hämta matavfall som sorterats ut. Fem procent sade sig också göra det. Andelen som uppgav att de komposterar sitt matavfall uppgick till 15 procent men intresset för kompostering har minskat till nära nog hälften sedan 2005.

Bland boende i flerbostadshus kände endast 11 procent till att kommunen kan hämta utsorterat matavfall. För lägenhetsboende är vägen till matavfallsinsamling längre eftersom de måste gå via fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen och skapa insamlingsmöjligheter i fastigheten. Alla fastigheter är inte heller anpassade för matavfallsinsamling bland annat med tanke på de arbetsmiljökrav som måste

uppfyllas vid hämtning i kärl. För att insamling ska vara möjlig kanske andra system och lösningar måste till, som sopsug, nedsänkta behållare eller efterbehandling genom optisk sortering.

Runt 10 procent av villahushållen skulle vilja ha möjlighet att sortera ut sitt matavfall i anslutning till fastigheten. För boende i flerbostadshus är siffran 18 procent. Andelen som svarar att de redan idag har möjlighet att sortera ut matavfall i fastigheten uppgår till 24 procent.

I de öppna kommentarerna som lämnats i brukarundersökningen förekommer också önskemål om bättre sorteringsmöjligheter, däribland för matavfall.

Åtgärder

- Från och med halvårsskiftet har viktaxa införts för villahushållen, det vill säga en taxa där antalet kilo matavfall respektive övriga soppåsen vägs och debiteras därefter. Abonnemang med matavfallshämtning innebär en minskning av avgiften med 300 kr om året förutom den minskning mindre avfall totalt i soppåsen innebär. Till det kommer möjligheten med 4-veckors hämtning som medför ytterligare en sporre till minskning av avfall och avgift.
- Kontoret har under året påbörjat ett teknikutvecklingsprojekt i ett urval av flerbostadshus, som innebär insamling av matavfall och övrigt restavfall i ett system med två olikfärgade påsar som sen sorteras med optisk teknik.
- Under året har en matavfallskampanj i form av en reklamfilm visats på SF:s biografier och lokalt på TV.
- Kontoret har uppdaterat informationsmaterialet om matavfallsinsamling samt tagit fram en helt ny sorteringsaffisch för flerbostadshusen.
- Vykort med information om matavfallsinsamling har delats ut på ett 50-tal restauranger och caféer.
- Utskick med information om matavfallsinsamlingskampanjen som sker i stort har skickats ut till ett antal större fastighetsägare. Syftet är att presentera vilka tjänster trafikkontoret kan erbjuda och att fastighetsägarna ska vara väl förberedda när de boende hör av sig med önskemål och frågor om matavfallsinsamling.

- Fallfrukt kan nu också lämnas till den nya återvinningscentralen ÅVC Trädgård.

FA/Elavfall

Uppgifter från plockanalyser visar att 0,12 procent i soppåsen är farligt avfall och 0,76 procent är elavfall. Mängden farligt avfall som hamnar i soppåsen skiljer sig inte mellan olika boendeformer. Däremot lämnas aningen mer elavfall i soppåsen hos villaboende jämfört med hos boende i lägenhet. I grovsoprum hittades 1,2 procent farligt avfall och 1,1 procent elavfall enligt den plockanalys som sker på enbart grovavfall. Avfallet i grovsoprum eftersorteras vilket gör att det farliga avfallet och elavfallet som felaktigt hamnat sorteras bort.

Andelen boende i villahushåll som lämnar sitt farliga avfall till återvinningscentral uppgår till 87 procent.

Batterier läggs i batteriholkar eller lämnas till återvinningscentralen, andelen som gör detta uppgår till 71 procent. Det är inte lika vanligt att de besöker den mobila miljöstationen.

Nöjdheten med möjligheten att lämna farligt avfall, batterier och elavfall har ökat drygt 10 procentenheter till cirka 75 procent jämfört med tidigare brukarundersökningar. Färre uppger också i den här undersökningen att de skulle vilja ha möjligheten att lämna olika avfallsslag i anslutning till fastigheten än vad som framkommit i tidigare undersökningar.

Av boende i flerbostadshus lämnar 28 procent sitt farliga avfall till återvinningscentralen, 14 procent till mobila miljöstationen och 12 procent till en stationär miljöstation på bensinstation till exempel. Av de tillfrågade svarar 28 procent att de inte har något farligt avfall.

Elavfall lämnas oftast till gemensam insamling eller till återvinningscentralen.

Batteriholkar utnyttjas av 70 procent. Sedan 2005 är det färre som är nöjda med insamlingsmöjligheterna för elavfall (från 70 till 64 procent), farligt avfall (från 47 till 38 procent) och batterier (från 81 till 71 procent). De flesta som svarade hade inte besökt eller visste inte att det fanns en mobil miljöstation.

Uppgifter från Avfall Web

I statistikverktyget Avfall Web fyller kommunen i avfallsstatistik för att bland annat kunna göra jämförelser med andra kommuner i landet. Tillsammans har kommunerna tagit fram intressanta frågor rörande information. Frågorna tas ur brukarundersökningen men resultaten presenteras enligt en annan jämförelsemodell.

Andelen av invånare som anger att de lämnar in väldigt mycket eller allt farligt avfall till insamlingssystemet (av de som har en uppfattning) är 57 procent.

Andelen invånare som anger att de i "ganska stor eller mycket stor grad fått information om hur de ska hantera farligt avfall, av de som har en uppfattning, har minskat från 58 till 50 procent. Här är det stor skillnad på villaboende och flerbostadsboende. Villaboende anser i högre grad att har fått information. Lika så på frågan: I vilken grad har du fått information om hur hushållet ska hantera farligt avfall? svarar boende i småhus och flerbostadshus olika och siffran har gått ned från 58 till 50 procent.

Värt att uppmärksamma är att undersökningarna genomfördes före stängningen av ÅVC Vanadisberget och därmed kan skiftningarna i resultaten inte kopplas till detta.

Åtgärder

- Den mobila miljöstationen fortsätter enligt schema att besöka drygt 460 platser om året i Stockholm om året. Den som önskar kan få ett sms till sin mobiltelefon någon dag innan mobila miljöstationen kommer. Järvastaden har fått ett specialscheman genom projektet Hållbara Järva. I projektet ingår även andra informationsinsatser för att sprida kunskap om mobila miljöstationen och hur man allmänt ska hantera farligt avfall och elavfall.
- Som komplement till den mobila miljöstationen har det tagits fram en ny typ av obemannad miljöstation som tar emot avfallet genom en lucka. Detta skapar säkerhet för den som lämnar och för den som ska tömma stationen. Det betyder också att den kan placeras på platser där det inte finns bemanning. Denna provas nu på en återvinningscentral och tanken är att den ska kunna placeras ut i staden.
- I innerstaden har ett försök med miniåtervinningscentraler inletts. Under någon dag står containrar med sorteringsmöjligheter utplacerade efter ett schema. På så vis ska det bli närmare till återvinning för den som bor i innerstaden där det är svårt att hitta platser för fullskaliga återvinningscentraler.
- För att avlasta återvinningscentralerna har ÅVC Trädgård öppnats. Den som enbart har trädgårdsavfall kan köra dit och detta minskar köerna på de övriga centralerna. Sätra återvinningscentral är under byggnation och beräknas att kunna öppnas i slutet av året.

Slut